правового захисту дітей, сім'ї та молоді називають його направленість на оволодіння навчальним матеріалом соціального, правового, психологічного, загальноосвітнього змісту.

Визначаючи структуру соціально-правової діяльності у різних сферах, 95,2% майбутніх соціальних педагогів безпомилково називають її компоненти (мотивацію, вирішення завдання, результативність), описують місце та роль кожного із них. Визначаючи вплив професійної підготовки студентів до соціально-правової діяльності на навчальну мотивацію, 90,5% студентів у своїх відповідях спираються на положення про її вирішальну роль в організації соціально-правового захисту. Потім вони перераховують технологічні можливості своєї майбутньої діяльності (робота у притулку для неповнолітніх, у дитячій кімнаті міліції, у соціальній службі, у школі соціальної реабілітації, у загальноосвітній школі тощо), де найбільш виразно можна застосовувати свої знання при роботі із дітьми різного віку, які направлені на побудову позитивних соціально-правових емоцій кожної особистості (наприклад, при роботі із учнями-"прогульниками", або тими, хто вживає алкоголь чи палить – про це мова піде далі). Найбільше підготовлені студентів (31,8% від кількості, що прийняла участь у констатуючому експерименті) на закінчення приводять конкретні приклади своєї вдалої роботи із соціально-правової діяльності, за допомогою яких у їхніх "клієнтів" – дітей та підлітків може бути підвищений інтерес, наприклад, до волонтерської роботи.

Всі опитані студенти мають уявлення про те, що конкретні знання прав і обов'язків кожної людини є основною морфологічною одиницею соціально-правової діяльності і цю роль вони не втрачають у будь-яких умовах майбутньої професійної діяльності. Тому навчальна діяльність на заняттях та поз навчальний час повинна бути побудована як система навчальних завдань, тобто завдань, направлених на оволодіння новим способом діяльності.

У ході опитування студентів, було виявлено, що вони розуміють недоцільність авторитарної роботи по соціально-правовій діяльності з дітьми, їхніми сім'ями та молоддю. 90,5% респондентів відмічають, що "насадження" своєї думки підлітку, який, наприклад, палить, не гарантує його слухняність або зміну поведінки. Тільки кропітка робота, власний приклад, перегляд фільмів або відвідування хворих на легені може дещо знизити потяг до тютюнопаління, а ще краще – зацікавити підлітка гуртковою роботою, у якому будуть надаватися нові матеріали або займатися спортом. Тільки у такий спосіб може бути вирішена проблема, так ніби підліток сам прийняв рішення. І якщо студентові удалося переконати у такий спосіб, то можна з упевненістю вважати, що він засвоїв загальновизнаний спосіб дії, навчився самостійно вирішувати покладені на нього завдання визначеного типу, готовий до соціально-правової діяльності.

Корець М.
НПУ імені М. П. Драгоманова

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДО СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУТТЯ ВИРОБНИЧИХ ПРОФЕСІЙ

Однією із форм розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів трудового навчання є здобуття суміжних спеціальностей педагогічного і виробничого профілю, що окрім всього після завершення всього курсу навчання створить випускнику мобільніші умови на ринку праці.

Для успіху трансформаційних процесів в освіті їх вектори повинні узгоджуватися із загальною доктриною модернізації політичних, культурних, економічних, суспільних інститутів. Разом з тим освіта буде ефективною, якщо хоч на півроку випереджатиме зміни в суспільстві. Скорочення обсягу годин, які передбачені на вивчення трудового навчання відповідно до нових державних стандартів базової і повної середньої освіти, поставило у дуже скрутне становище вчителів цього фаху щодо забезпечення повним нормованим педагогічним навантаженням. Для того, щоб ліквідувати цю ситуацію, у багатьох педагогічних університетах розпочали поєднання підготовки вчителів для освітньої галузі "Технології" зі спорідненими спеціальностями, а саме: вчителів фізики, вчителів

основ інформатики, вчителів професійного навчання та іншими. Існує і інший шлях – це поєднання здобуття педагогічної спеціальності з виробничою.

Для запровадження додаткових виробничих спеціальностей необхідними є наявність трьох складових: науково-педагогічні кадри; матеріально-технічне та інформаційне забезпечення. У додаток до цього нами взяті до уваги наступні фактори.

Перше. Суміжна спеціальність повинна мати багато навчальних дисциплін, які є спільними для двох фахів, тобто при опануванні основної спеціальності повинні створюватися передумови для навчання зі спорідненої. При цьому слід особливу увагу звернути на те, щоб суміжна спеціальність не вплинула на якість підготовки спеціаліста за основною.

Спільними для підготовки бакалаврів, спеціалістів та магістрів є навчальні дисципліни розділу "Гуманітарної і суспільно-економічної підготовки". Вони, як правило, становлять майже 20% від загального обсягу годин, що передбачений для прикладу 5-річним терміном навчання при підготовці фахівця за освітньо-кваліфікаційним рівнем "Спеціаліст". У таких умовах для опанування спорідненою спеціальністю надається рік навчання, тобто обсяг навчальних дисциплін від всього курсу навчання становить 20%. Враховуючи попередні міркування, спільними при вивченні навчальних дисциплін науково-предметної підготовки повинні бути 60%.

Друге. Обрана виробнича спеціальність повинна мати попит на ринку праці і передусім, у тих регіонах, де прогнозовано будуть працевлаштовані випускники за основним фахом.

Третє. Поєднаний курс підготовки має бути не надмірно обтяжливим, нескладним і реальним для опанування його пересічним студентом. Він не повинен передбачати селективність для обмеженого кола здібних студентів.

Четверте. Ця спеціальність має бути широко функціональною, тобто мати своє застосування як у міській, так і в сільській місцевості, або як у сільському господарстві, так і на промисловому виробництві. Хоча ця позиція може коректуватися залежно від місця розміщення педагогічного закладу освіти та регіонів, які він переважно забезпечує педагогічними кадрами.

Таблиця

Галузь	*Освіта*			
Спеціальність	*7.01.01.03. Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання. За новими стандартами: "Технології"*			
Спеціалізації	*Інформаційна техніка*	*Дизайн. Основи художнього конструювання*	*Менеджмент малого бізнесу*	*Конструювання і моделювання одягу*
Кваліфікація спеціаліста педагогічна	Вчитель трудового і початкового професійного навчання, технологій, креслення, основ безпеки життєдіяльності та інформаційної техніки	Вчитель трудового і початкового професійного навчання, технологій, креслення, основ безпеки життєдіяльності та основ художнього конструювання	Вчитель трудового і початкового професійного навчання, технологій, креслення, основ безпеки життєдіяльності та менеджменту	Вчитель трудового і початкового професійного навчання, технологій, креслення, основ безпеки життєдіяльності та конструювання і моделювання одягу
Кваліфікація спеціаліста виробнича	Адміністратор комп'ютерних мереж	Дизайнер середовища	Менеджер малого бізнесу	Конструктор-модельєр одягу
Кваліфікація магістра	Викладач технічних дисциплін, креслення, основ безпеки життєдіяльності та інформаційної техніки. Адміністратор комп'ютерних мереж	Викладач технічних дисциплін, креслення, основ безпеки життєдіяльності та дизайну. Дизайнер середовища	Викладач технічних дисциплін, креслення, основ безпеки життєдіяльності та менеджменту. Менеджер малого бізнесу	Викладач технічних дисциплін, креслення, основ безпеки життєдіяльності та конструювання і моделювання одягу. Конструктор-модельєр одягу

Тому розглянемо варіант, коли поєднання вчительської спеціальності здійснюється із виробничою. Оптимально вести паралельну підготовку фахівців виробничих спеціальностей за такими напрямами:

- адміністратори комп'ютерних мереж;
- конструктори модельєри одягу;
- спеціалісти служби охорони праці (для сільськогосподарського і промислового виробництва, для установ державної і недержавної форм власності);
- спеціалісти служби організації та безпеки дорожнього руху;
- спеціалісти захисту інтелектуальної власності;
- технологи харчових продуктів;
- технічні перекладачі (для наукової сфери і сфери сервісу обслуговування);
- дизайнери оточуючого середовища;
- менеджери малого бізнесу.

У таблицях продемонстровані основні напрями запропонованого поєднання підготовки фахівців педагогічного та виробничого фаху.

Таблиця

Галузь	Освіта		
Спеціальність	7.01.01.03. Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання. За новими стандартами: "Технології"		
Спеціалізації	Автосправа	Охорона праці	Технологія приготування харчових продуктів
Кваліфікація спеціаліста педагогічна	Вчитель трудового і початкового професійного навчання, технологій, креслення, основ безпеки життєдіяльності та автосправи	Вчитель трудового і початкового професійного навчання, технологій, креслення, основ безпеки життєдіяльності та охорони праці	Вчитель трудового і початкового професійного навчання, технологій, креслення, основ безпеки життєдіяльності та технології приготування харчових продуктів
Кваліфікація спеціаліста виробнича	Спеціаліст служб організації та безпеки дорожнього руху	Спеціаліст служб охорони праці	Технолог харчових продуктів
Кваліфікація магістра	Викладач технічних дисциплін, креслення, основ безпеки життєдіяльності та автосправи. Спеціаліст служб організації та безпеки дорожнього руху	Викладач технічних дисциплін, креслення, основ безпеки життєдіяльності та охорони праці. Спеціаліст служб охорони праці	Викладач технічних дисциплін, креслення, основ безпеки життєдіяльності та технологія приготування харчових продуктів. Технолог харчових продуктів

Література:

1. *Кремень В.Г.* Підготовка вчителя в умовах переходу загальноосвітньої школи на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання // Вища школа, 2003. – №1. – С. 3-11.